ARCHIEF
VLAAMSE RAAD
TERUGBEZORGEN

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1980-1981 22 MEI 1981

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heren L. Lindemans, J. Van Elewyck, H. Vanderpoorten, R. Vandezande —

houdende aanvulling van de artikelen 12 en 33 van de bij koninklijk besluit van .18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, wat betreft het gebruik van de talen in de betrekkingen tussen de bestuursdiensten van het Nederlands taalgebied en de particulieren

VERSLAG

namens de Commissie voor taaldecreetgeving en taalbescherming uitgebracht door de heer M. Bourry

BIJLAGEN

I Advies van de Raad van State van 10 april 1978

II Advies van de Raad van State van 26 februari 1980

BIJLAGE 1

KONINKRIJK BELGIE

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE (*)

De Raad van State, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 10e april 1978 door de Minister van Binnenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over :

1) een voorstel van decreet „ter aanvulling van sommige bepalingen van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken” ;

2) een voorstel van decreet „tot wijziging van artikel 12 van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken” ;

3) een voorstel van decreet „houdende aanvulling van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen In bestuurszaken”,

heeft de 9e juni 1978 het volgend advies gegeven :

1. Inleiding

De adviesaanvraag betreft drie voorstellen van decreet die alle op hetzelfde doel gericht zijn, namelijk door aangepaste maatregelen zoveel mogelijk voor de diensten van het Nederlandse taalgebied, in de zin van de taalwetgeving, de verplichting uitschakelen om nog stukken te behandelen die niet in het Nederlands zijn gesteld.

Aanleiding tot het indienen van die voorstellen waren de moeilijkheden die onlangs op dat stuk zijn gerezen in Vilvoorde, waar het gemeentebestuur, zich beroepend op het eentalig karakter van die gemeente, oordeelde dat het van zijn personeelsleden niet kon eisen dat zij stukken gesteld in een andere taal dan het Nederlands zouden behandelen en derhalve besloot dat aan niet in het Nederlands gestelde verzoeken geen gevolg meer zou worden gegeven. De toezichthoudende overheid was echter de mening toegedaan dat, in de huidige stand van wetgeving, een dergelijke handelswijze onwettig is ; zij vernietigde dienvolgens de beslissing.

Ingevolge die moeilijkheden werden bij de Nederlandse Cultuurraad drie voorstellen van decreet ingediend : een eerste door de heer R. Vandezande en consoorten op 20 januari 1978 (Gedr. St., Nederlandse Cultuurraad, 1977-1978, nr. 82-1), een tweede door de heer L. Lindemans en consoorten op 16 februari 1978 (Gedr. St., Nederlandse Cultuurraad, 19774978, nr. 86-1) en een derde door de heer J. Van Elewyck en consoorten op 28 februari 1978 (Gedr. St., Nederlandse cultuurraad, 1977-1978, nr. 91-1).

De commissie voor taalwetgeving en taalbescherming van de Nederlandse Cultuurraad heeft die voorstellen besproken en het zijn een aantal vragen welke tijdens die besprekingen zijn gerezen die de Minister van Binnenlandse Zaken ertoe hebben aangezet de onderhavige adviesaanvraag in te dienen.

Op 20 januari jl. onderzocht de Commissie de voorstellen Vandezande en Lindemans en kwam hierbij, blijkens de inlichtingen verstrekt in de adviesaanvraag, tot de volgende dubbele bevinding : 1° enerzijds, gaat het voorstel Vandezande te ver „doordat het alle niet in het Nederlands gestelde briefwisseling ontvangen door diensten gevestigd in het Nederlandse taalgebied aan een taalregeling (wil) onderwerpen, ongeacht van wie de correspondentie (uitgaat)” ; 2° anderzijds, bereiken noch het voorstel Vandezande, noch het voorstel Lindemans het nagestreefde doel „waar het (gaat) om briefwisseling die de diensten van het Nederlandse taalgebied (ontvangen) van de inwoners van het eigen gebied”.

Blijkbaar als conclusie van die eerste bespreking, werd – altijd volgens de inlichtingen verstrekt in de adviesaanvraag – de heer Vandezande door de Commissie uitgenodigd, zijn voorstel zó te herwerken „dat het gebruik van het Nederlands wordt opgelegd aan de particulieren die zich tot de plaatselijke en gewestelijke diensten van het Nederlands taalgebied wenden”.

Het door de heer Vandezande uitgewerkte nieuwe voostel, dat verder in dit advies als het voorstel Vandezande II is aangeduid om het te onderscheiden van het oorspronkelijke voorstel dat het voorstel Vandezande 1 is genoemd, en het inmiddels door de heer Van Elewyck en consoorten ingediende voorstel werden door de Commissie onderzocht op 21 maart 1978.

(*) L.13.072/1 – L.13.073/1 – L.13.074/1

Die nieuwe voorstellen gaven aanleiding tot de volgende vragen en opmerkingen :

1. Gaat het voorstel Vandezande II de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad niet te buiten, in zover het ook aan andere particulieren dan degene die woonachtig zijn in een gemeente van het Nederlandse taalgebied zonder speciale taalregeling de veplichting wil opleggen om het Nederlands te gebruiken in hun betrekkingen met de besturen van dat taalgebied ?

2. Gaat het voorstel Vandezande II ook niet de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad te buiten, in zover het onder meer een regeling wil treffen voor de gewestelijke diensten van het Nederlandse taalgebied waarvan weliswaar het ambtsgbied uitsluitend gemeenten van het Nederlands taalgebied zonder speciale taalregeling omvat, doch waarvan de zetel gevestigd is in Brussel-Hoofdstad (artikel 3 van het voorstel) ?

3. Het voorstel Vandezande II behelst geen regeling voor de particulieren die zich wenden tot een gewestelijke dienst van het Nederlandse taalgebied waarvan het ambtsgebied gemeenten met een speciale taalregeling omvat, wat meebrengt dat het voorstel een aanzienlijk kleiner toepassingsgebied heeft dan het voorstel Van Elewyck. Men moet blijkbaar aannemen dat, hoewel zulks niet met zoveel woorden wordt gevraagd, de Minister ook deze aangelegenheid wenst te zien toetsen aan de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuuraad. De drie vragen vormen trouwens drie nauw met elkaar verbonden aspecten van eenzelfde problematiek, namelijk welke zijn de uit artikel 59bis, § 4, tweede lid van de Grondwet vootvloeiende beperkingen van de bevoegdheden van de Cultuurraden ?

Ten slotte zij nog aangestipt dat, al staan de vermelde problemen van grondwettelijk recht onbetwistbaar centraal in onderhavige zaak, er toch ook nog aandacht zal moeten worden besteed aan een aantal andere vragen die de voorgelegde voorstellen doen rijzen, meer bepaald vragen in verband met de sancties en controlemaatregelen die worden voorgesteld, en vragen nopens de formele aspecten van het wijzigen van wetsbepalingen bij decreet.

II. Ontleding van de diverse voorstellen van decreet

A) Voorstel Vandezande 1

Dit voorstel kenmerkt zich vooral hierdoor dat het, aan een aantal diensten, in de zin van de taalwetgeving, van het Nederlandse taalgebied verbod zou opleggen om een zaak in behandeling te nemen zolang niet alle stukken in het Nederlands zijn gesteld of vertaald (artikel 2), waar het anderzijds, de moeilijkheden die daaruit kunnen voortvloeien grotendeels opvangt door een systeem van door welbepaalde openbare diensten te verrichten vertalingen (artikelen 3 en 4).

Het verbod zou gelden voor de plaatselijke diensten bedoeld in de artikelen 10 tot 15 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, voor de gewestelijke diensten bedoeld in artikel 33 van dezelfde gecoördineerde wetten, alsmede voor de diensten bedoeld in artikel 1, § 1, 2° van steeds dezelfde gecoördineerde wetten (artikel 1).

Hierbij kan al direct het volgende worden opgemerkt :

a) daar de artikelen 10 tot 15 en artikel 33 van de gecoördineerde wetten ook nog voor diensten van andere taalgebieden gelden, zou er natuurlijk moeten worden gepreciseerd dat het hier enkel om de in die artikelen bedoelde diensten gaat voor zover hun ambtsgebied in het Nederlandse taalgebied gelegen is ;

b) de verwijzing naar de plaatselijke diensten bedoeld in de artikelen 10 tot 15 is, ook, na de beperking tot de diensten van het Nederlandse taalgebied, nog te ruim in zover zij ook zou gelden voor de plaatselijke diensten waarvan het ambtsgebied het geheel of een deel van een gemeente, met een speciale taalregeling zou omvatten, vermits luidens artikel 59bis, § 4, tweede lid van de Grondwet de cultuurraden inzake het gebruik van de talen voor dergelijke gemeenten niet bevoegd zijn ;

c) een aparte vermelding van „de diensten bedoeld in artikel 1, § 1, 2° van de gecoördineerde wetten" is overbodig, daar het begrip „dienst" in de zin van de gecoördineerde taalwetten in beginsel alle besturen, diensten, instellingen en natuurlijke personen bedoeld in artikel 1, § 1, van die wetten omvat (artikel 1, § 2, eerste lid, van de gecoördineerde taalwetten) ; uitzondering daarop maken weliswaar de natuurlijke en de rechtspersonen bedoeld

in artikel 1, § 1, 2°, doch slechts voor zover het gaat om voorschriften inzake de organisatie van de diensten en de rechtsposities van het personeel, en om dergelijke voorschriften gaat het in casu duidelijk niet ;

d) wat betreft de gewestelijke diensten, zou de regeling enkel gelden voor de gewestelijke diensten waarvan het ambtsgebied uitsluitend gemeenten zonder speciale taalregeling omvat.

Het lot van de niet in het Nederlands gestelde stukken zou, in die regeling, verschillen naar gelang van de afzender :

1) stukken uitgaande van een particulier of van een privé-bedrijf zouden aan de afzender als niet ontvankelijk moeten worden teruggestuurd, doch met de mededeling dat de betrokkene een Nederlandse vertaling kan bekomen bij de gouverneur van de provincie van zijn woonplaats en dat, wanneer de vertaling binnen zestig dagen na de terugzending wordt gevraagd, het stuk rechtsgeldigheid zou verkrijgen vanaf de dag waarop het aanvankelijk werd ingestuurd (artikel 3) ;

2) stukken uitgaande van diensten die verplicht waren het Nederlands te gebruiken, zouden dienen te worden teruggestuurd met de enkele mededeling dat ze niet ontvankelijk zijn omdat ze niet in het Nederlands gesteld zijn (artikel 4, § 1) ;

3) stukken uitgaande van diensten van het Franse of het Duitse taalgebied of van „rechts- of natuurlijke personen op wie dit decreet niet van toepassing is,, zouden, alvorens in behandeling te kunnen worden genomen, voor vertaling in het Nederlands moeten worden overgemaakt aan een daartoe bij het Ministerie van Nederlandse Cultuur op te richten dienst (artikel 4, § 2).

Bij die drievoudige regeling moet het volgende worden aangestipt :

a) voor particulieren en privé-bedrijven wordt geen enkel onderscheid gemaakt naar gelang van de woon- of vestigingspaats van de betrokkene, wat oner meer betekent dat ook de particulieren met woon- of vestigingsplaats in een gemeente van het Nederlandse taalgebied zonder speciale taalregeling zich nog steeds in een andere taal dan het Nederlands tot de diensten van het Nederlandse taalgebied zouden kunnen wenden als zij maar de voorzorg nemen het stuk door de gouverneur van hun provincie te doen vertalen ;

b) de derde regel is mogelijk op een gelukkige wijze geformuleerd : blijkbaar wil men hiermee een regeling treffen voor de stukken afkomstig van andere personen, instellingen of diensten dan die bedoeld in de eerste en de tweede regel. Gelet op het ruime toepassingsgebied van de gecoördineerde taalwetten, moet echter worden aangenomen dat de eerste regel, namelijk die voor stukken afkomstig van gewone particulieren, alle gevallen dekt van stukken afkomstig van andere afzenders dan diensten die onder de gecoördineerde taalwetten vallen, zodat er alleen nog een regeling te treffen valt voor de stukken afkomstig van diensten in de zin van die wetten waarvoor die wetten het gebruik van het Nederlands niet opleggen.

Om de naleving van zijn voorschriften te verzekeren, behelst, het voorstel een autonome regeling die sterk geïnspireerd is door de artikelen 58 en 61, § 4, derde lid van de gecoördineerde taalwetten. Bovendien verklaart het voorstel ,,voor het overige.... de sacties bepaald door de . . . . . gecoördineerde wetten . . . . . van toepassing" (artikel 5).

Ten slotte draagt het voorstel ook nog uitdrukkelijk het toezicht op de naleving van die nieuwe voorschriften op aan de „ambtenaren van de Vaste Commissie voor taaltoezicht", alsmede aan daartoe door de bevoegde Ministers aan te wijzen ambtenaren (artikel 6).

B) Voorstel Lindemans

Dit voorstel, dat eveneens op een systeem van vertalingen berust, heeft een beperkter toepassingsgebied en is ook eenvoudiger :

1) de regeling zou alleen gelden voor de plaatselijke diensten van het Nederlandse taalgebied bedoeld in artikel 12 van de gecoördineerde taalwetten, met andere woorden voor dezelfde plaatselijke diensten waarvoor het voorstel Vandezande 1 zou gelden en dus voor geen enkele gewestelijke diénst ;

2) alleen de brieven afkomstig van particulieren zouden, wanneer ze niet in het Nederlands zijn gesteld, vooraf moeten worden vertaald, en die vertaling zou door de aange-

schreven dienst moeten worden gevraagd aan de gouverneur van de provincie waar de dienst gevestigd is.

Het voorstel preciseert dat de vetaling de waarde van een gelijkluidend afschrift zou hebben en dat tussen de datum van ontvangst van de brief en de datum van ontvangst van de vertaling alle termijnen geschorst zouden zijn.

Aan te stippen valt dat, waar het voorstel Vandezande 1 als autonome regeling werd geformuleerd, het voorstel Lindemans artikel 12 van de gecoördineerde taalwetten formeel wijzigt.

Omtrent sancties en toezicht wordt in het voorstel Lindemans niets bepaald. Er valt niet uit te maken of de indieners van oordeel waren dat ter zake helemaal geen regelingen nodig zijn dan wel of zij gemeend hebben dat, ingevolge de formele invoeging van de nieuwe voorschriften in de gecoördineerde taalwetten, automatisch de voorschriften van die wetten inzake sancties en toezicht ook op die nieuwe voorschriften van toepassing zouden zijn.

De formele wijziging van artikel 12 van de gecoördineerde taalwetten gesuggereerd in het voorstel zou ook voor de in dat artikel bedoelde plaatselijke diensten van het Nederlandse taalgebied „formeel" de opheffing meebrengen van de mogelijkheid om aan particulieren die in een ander taalgebied gevestigd zijn te antwoorden in de taal waarvan de betrokkenen zich bedienen.

C) Voorstel Vandezande II

In tegenstelling met het voorstel Vandezande 1 en het voorstel Lindemans, steunt dit voorstel niet op een systeem van vertalingen. Het legt integendeel rechtstreeks aan de particulieren, zonder onderscheid, voor hun betrekkingen met bepaalde diensten van het Nederlandse taalgebied het gebruik van het Nederlands op.

De regeling zou gelden voor de betrekkingen met dezelfde diensten als diegene waarop het voorstel Vandezande 1 toepasselijk zou zijn, met name de plaatselijke en de gewestelijke diensten van het Nederlandse taalgebied, respectievelijk bedoeld in de artikelen 12 en 33 van de gecoördineerde taalwetten.

Zoals in het voorstel Lindemans, worden ook hier de gecoördineerde taalwetten formeel gewijzigd, meer bepaald artikel 12 en artikel 33, §§ 1 en 2.

D) Voorstel Van Elewyck

Zoals in het voorstel Vandezande II, wordt ook in dit voorstel de oplossing van het probleem gezocht in het rechtstreeks opleggen aan particulieren van de verplichting om het Nederlands te gebruiken, doch met dit dubbel verschil :

1. dat, enerzijds, de verplichting alleen wordt opgelegd aan „de particulieren die gevestigd zijn in een gemeente zonder speciale taalregeling uit het Nederlandse taalgebied", daar waar het voorstel Vandezande II die oplegt aan alle particulieren, zonder enig onderscheid ;

2. doch dat, anderzijds, die verplichting zou gelden voor de betrekkingen van die particulieren met de plaatselijke en gewestelijke diensten uit het Nederlandse taalgebied, daar waar het voorstel Vandezande II slechts zou gelden voor de betrekkingen met de plaatselijke en de gewestelijke diensten respectievelijk bedoeld in de artkelen 12 en 33 van de gecoördineerde taalwetten.

Zoals het voorstel Vandezande 1, is ook dit voorstel geredigeerdin de vorm van een autonome regeling.

Het veklaart echter de sancties van de gecoördineerde taalwetten toepasselijk (artikel 2) en het draagt het toezicht op de naleving van zijn voorschriften op aan de Nederlandse afdeling van de Vaste Commissie voor taaltoezicht.

III. Kan aan een particulier het verplicht gebruik
van een bepaalde taal worden opgelegd ?

Twee van de vier voorstellen, namelijk het voorstel van Vandezande II en het voorstel Van Elewyck willen voor bepaalde betrekkingen tussen particulieren en diensten van het Nederlandse taalgebied aan de betrokken particulier het verplicht gebruik van het Nederlands opleggen. Een Ander voorstel, namelijk het voorstel Vandezande 1, wil weliswaar de betrokken particulier niet rechtstreeks tot het gebruik van het Nederlands verplichten, doch beperkt toch onrechtstreeks diens vrijheid om zich in de landstaal van zijn keuze tot de overheid te wenden doordat het de particulier die zich niet van het Nederlands wenst te bedienen in bepaalde gevallen zou dwingen aan de provinviegouverneur van zijn woonplaats een Nederlandse vertaling te vragen van het schrijven dat hij tot de overheid wenst te richten.

Bedoelde voorzieningen doen dan ook de vraag rijzen of en in welke mate de Cultuurraden het vrije gebruik van de talen in hoofde van de particulieren kunnen beperken.

Volgens artikel 23 van de Grondwet kan het gebruik van de talen enkel worden geregeld voor gerechtszaken en „voor handelingen van het openbaar gezag".

De wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken en de wet van 30 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs hadden laatstgenoemd begrip ruim geïnterpreteerd, vooral in zover zij een verplicht taalgebruik oplegden de ene aan de private nijverheids-, handels- en financiële bedrijven voor bepaalde akten en bescheiden, de andere aan vrije onderwijsinrichtingen die een subsidiëring of erkenning door het Rijk beoogden.

Meer belangrijk en meer determinerend dan de herhaalde uiting van de wil tot ruime interpretatie, is het feit dat de grondwetgever, bij de grondwetgevende beschikking van 24 december 1970, in artikel 59bis bij de omschrijving van de taalregelende bevoegdheid van de Cultuurraden op het administratieve vlak aan het begrip „handelingen van het openbaar gezag" dit van „bestuurszaken" heeft gesubstitueerd. Het tweede begrip is kennelijk omvangrijker dan het eerste. Maar het voorbeeld van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken sluit het de bevoegdheid in om de vrijheid van de particulier in zijn relaties met het bestuur te beperken, wat betreft het gebruik van de taal. Die opvatting strookt volkomen met de gedachtengang die in de loop van de voorbereiding van de desbetreffende grondwetsherziening door de stemming over een project van tekst in de Senaat tot uiting kwam (zie Senaat, Parl. Hand., 1969-1970, vergaderingen van 23 en 25 juni 1970). Zij strookt eveneens met wat direct volgt uit 's lands indeling in taalgebieden als in artikel 3 bis van de Grondwet vastegesteld, te weten dat in de drie eentalige gebieden aan de taal van het gebied en in Brussel-Hoofdstad aan het Nederlands en aan het Frans de status van officiële taal is verleend.

In artikel 59bis van de Grondwet vinden de Cultuurraden dan ook een naar de materie uiterst ruime bevoegdheid om het gebruik van de talen in bestuurszaken te regelen, ook wanneer daaruit beperkingen volgen voor private personen, bedrijven inbegrepen. Dwingende begrenzingen zijn evenwel vervat in de bepalingen welke het territorium waarvoor de decreten kracht van wet hebben en daarvan bepaalde gemeenten, groepen van gemeenten, diensten en instellingen uitsluiten.

Volledigheidshalve mag worden aangestip dat het onderzoek mag voorbijgaan aan de verplichtingen van de „afzender" of „opsteller" van het stuk wanneer deze een „dienst" is in de zin van de gecoördineerde taalwetten,

want :

– ofwel gaat het om diensten ten aanzien waarvan de Cultuurraad territoriaal onbevoegd is, en aan zulke diensten kan de Cultuurraad uiteraard geen enkele verplichting opleggen ;

– ofwel gaat het om diensten te aanzien waarvan de Gultuurraad territoriaal wel bevoegd is, doch aan die diensten leggen, voor het opmaken van stukken en voor de betrekkingen van die diensten met andere diensten van het Nederlandse taalgebied, de gecoördineerde taalwetten reeds het gebruikvan het Nederlands op (artikelen 13, $1, eerste lid ; 14, § 1, eerste lid ; 10, eerste lid ; 33, $1, eerste en vierde lid ; 33, § 2, 34, $1, tweede en vijfde lid).

Dat alles neemt natuurlijk niet weg dat stukken of briefwisseling afkomstig van diensten

waarvoor de Cultuurraad niet bevoegd is, zeer dikwijls in een andere taal dan het Nederlands gesteld zullen zijn, hetzij omdat er ter zake geen enkel voorschrift bestaat.

Als de Cultuurraad ook de directe kennisneming van die bescheiden zou willen ontzeggen aan de diensten waarvoor hij bevoegd is, zou hij dat doel uiteraard alleen kunnen bereiken door aan die diensten de verplichting op te leggen vooraf de vertaling van die bescheiden te vragen aan een of meerdere diensten welke speciaal met die taak zouden worden belast.

Het lijken echter niet zozeer die toestanden te zijn welke de indieners van de voorliggende voorstellen van decreet op het oog hebben.

IV. Over de territoriale bevoegdheid van de cultuuurraden

De territoriale bevoegdheid van de Cultuurraden inzake regeling van het gebruik der talen wordt door artikel 59bis, § 4, tweede lid van de Grondwet als volgt beperkt :

„De decreten genomen bij toepassing van $3, hebben kracht van wet, respectievelijk in het Nederlandse taalgebied en in het Franse taalgebied, uitgezonderd wat betreft :

– de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat ;

– de diensten waarvan de werkkring verder reikt dan het taalgebied waarin zij gevestigd zijn ;

– de door de wet aangewezen nationale en internationale instellingen, waarvan de werking gemeen is aan meer dan één cultuurgemeenschap”.

De in artikel 59bis uitgesloten nationale en internationale instellingen buiten beschouwing gelaten, is de territoriale bevoegdheid van de Cultuurraden inzake regeling van het gebruik van de talen in bestuurszaken weliswaar gebonden aan het taalgebied doch direct of indirect afgestemd op de werkkring van de diensten waarvoor zij regelend optreden.

Dat blijkt om te beginnen uit de bepaling naar luid waarvan aan de decreten kracht van wet wordt ontzegd „wat betreft : . . . – de diensten waarvan de werkkring verder reikt dan het voorbereiding van die tekst leert dat de termen „dienst” en „werkkring” hier zijn gebruikt in de betekenis die ze hebben in de wetgeving op het gebruik van de talen in bestuurszaken (1).

Artikel 59bis sluit verder uit „de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat”.

Over de vraag welke gemeenten hier worden bedoeld bestaat er geen betwisting. Het gaat om de gemeenten van het Nederlandse en het Franse taalgebied die door hoofdstuk II van de gecoördineerde taalwetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken met een speciale taalregeling zijn begiftigd (2), met andere woorden de zes randgemeenten rond Brussel-Hoofdstad en de gemeenten die hetzij in artikel 8, 2° tot 10°, van de gecoördineerde taalwetten worden vermeld, hetzij uit de samenvoeging van dergelijke gemeenten zijn ontstaan (3).

---

(1) Verslag de STEXHE, Gedr., Senaat, 1969-1970, nr. 390, blz. 15. De in dat verslag voorkomende verwijzing naar de artikelen 9, 32, 39 en 44 van de wet van 2 augustus 1963 moet blijkbaar echter worden gelezen als een verwijzing naar de artikelen 9, 32, 39 en 44 van de gecoördineerde taalwetten.

(2) Verslag de STEXHE, Gedr. St., Senaat, 1969-1970, nr. 390, blz. 15 ; P. de STEXHE, Larevision de la Constitution 1968-1971, blz. 106.

(3) Ingevolge de samenvoeging van gemeenten bekrachtigd bij de wet van 30 december 1975, werd het aantal gemeenten opgesomd in artikel 8, 2° tot 10°, van de gecoördineerde wetten in het Nederlandse taalgebied van 19 tot 6 herleid. Overeenkomstig artikel 4 van de wet van 23 juli 1971, wet met toepassing waarvan die samenvoegingen werden verwezenlijkt, hadden deze telkens uitsluiten gemeenten met een identieke taalregeling tot voorwerp. De zes gemeenten van het Nederlandse taalgebied waar thans, krachtens artikel 8 van de gecoördineerde taalwetten, een speciale taalregeling geldt zijn : Mesen, Spiere-helkijn, Ronse, Bever, Herstappe en Voeren.

Wat betreft de plaatselijke diensten levert bedoelde beperking van de bevoegdheid van de Cultuurraden geen moeilijkheid op : zij zijn niet bevoegd ten aanzien van de plaatselijke diensten waarvan het ambtsgebied gelegen is in een gemeente met een speciale taalregeling (1).

Wat betreft de gewestelijke diensten – dit zijn de diensten waarvan het ambtsgebied meer dan één gemeente maar niet het ganse land bestrijkt – is het probleem minder eenvoudig.

Een eerste vraag is of de bepaling die de bevoegdheid van de cultuurraden ten aanzien van sommige gemeenten of groepen van gemeenten uitsluit al dan niet een weerslag op de bevoegdheid van de Cultuurraden ten aanzien van de gewestelijke diensten.

De heer de STEXHE schrijft in dit verband :

„La Constituante a estimé qu'en réservant à celui-ci (le pouvoir législatif) la compétence de régler l'emploi des langues dans les régions bilingues ou mixtes, elle évitait une source de conflits et sauvegardait au mieux les droits des minorités linguistiques légalement reconnues" (P. de STEXHE, La revision de La Constitution 1966-1971, blz 106).

Deze mening die, zoals uit de parlementaire voorbereiding blijkt, een getrouwe weergave is van de bedoeling van de grondwetgever, toont duidelijk aan dat de begrenzing in de bevoegdheid van de Cultuurraad onmiddellijk verband houdt met de bescherming van een taalminderheid, welke aangelegenheid aan de nationale wetgever blijft voorbehouden.

Het besluit is dan ook dat, zo men de bedoeling van de grondwetgever wil trouw blijven, de uitsluiting ten aanzien van sommige gemeenten of groepen van gemeenten moet doorwerken ten aanzien van de gewestelijke diensten tot de werkkring waarvan de gemeenten of groepen van gemeenten met een speciale taalregeling behoren. Op die aangelegenheid wordt verder in dit advies meer omstandig ingegaan.

Een tweede vraag is of de Cultuurraden bevoegd zijn ten aanzien van de gewestelijke diensten waarvan weliswaar de werkkring volledig in hun taalgebied gelegen is, doch de zetel buiten dat taalgebied gevestigd is.

In de regelingen van de gecoördineerde taalwetten die betrekking hebben op de gewestelijke diensten is meermaals een precisering of een onderscheid in dat verband te vinden (zie artikelen 33, § 1, eerste lid, en § 2 ; 34, § 1, eerste lid, en § 2 ; 36, § 1, eerste lid, en § 2). Artikel 59bis, § 4, tweede lid van de Grondwet sluit de bevoegdheid van Cultuurraden uit voor wat betreft de diensten waarvan de werkkring verder reikt dan het taalgebied „waarin zij gevestigd zijn".

Redelijkerwijze mag worden aanvaard dat de grondwetgever in de bedoelde bepaling niet de toch vrij uitzonderlijke situatie voor ogen heeft gehad dat de zetel zich buiten het ambtsgebied bevindt, doch enkel gedacht heeft aan de uitgebreidheid van het ambtsgebied :

1. de tekst van de bedoelde grondwetsbepaling, die een uitzondering formuleert en derhalve restrictief moet worden geïnterpreteerd, luidt : „de diensten waarvan de werkkring verder reikt dan . ..". wat letterlijk betekent dat het eerste waar het op aan komt alleszins is dat een deel van de werkkring buiten het taalgebied ligt waarvoor de Cultuurraad in beginsel bevoegd is ;

2. in het Senaatsverslag wordt in verband met deze bepaling naar de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken verwezen, doch enkel naar de artikelen die betrekking hebben op de grote indeling van de diensten (plaatselijke, gewestelijke, centrale, uitvoeringsdiensten) en niet naar de artikelen welke verdere preciseringen of onderscheiden in verband met de zetel van de dienst bevatten (2) ;

3. wanneer in de gecoördineerde taalwetten de vestigingsplaats van de zetel van de dienst opgenomen is in de nader omschrijving van sommige categoriën van gewestelijke diensten, is dat blijkbaar vooral met de bedoeling sommige regels van het op die categorie van diensten toepasselijk regime gemaakelijker te kunnen formuleren (bijvoorbeeld door een eenvoudige verwijzing naar de regels die ter zake gelden voor de plaatselijke diensten

---

(1) De uitdrukking „gemeente met speciale taalregeling" dekt ook de zes randgemeenten (zie artikel 7, tweede lid, van de gecoördineerde taalwetten).

(2) Verslag de STEXHE, Gedr. St., Senaat, 1969-1970, nr. 390, blz 15.

van de vestigingsplaats van de zetel), zoniet is het moeilijk te verklaren dat men, voor het geval dat de zetel elders mocht gevestigd zijn, ofwel zegt dat de regeling dezelfde is (artikel 33, § 2), ofwel helemaal geen regeling treft (voor de artikelen 34, $1, eerste lid, en 36, § 1, eerste lid, bestaat er geen alternatief als aan de voorwaarden van vestiging van de zetel niet wodt voldaan) ;

4. essentieel voor het bepalen van het taalregime van een dienst, en dus ook voor het bepalen van de overheid die bevoegd is om dat regime vast te stellen, is de werkkring van die dienst en niet de plaats waar de zetel van die dienst gevestigd is : normaliter zal trouwens de zetel in dat gebied gelegen zijn.

Volledigheidshalve weze hieraan toegevoegd dat in de gecoördineerde taalwetten slechts twee gevallen onder ogen zijn genomen van een dienst met zetel gevestigd in een ander taalgebied dan datgene waarin dat ambtsgebied is gelegen : in het ene geval (artikel 33, § 2) wordt gewoon dezelfde regeling toepasselijk verklaard als degene die toepasselijk is wanneer de zetel wel in hetzelfde taalgebied is gevestigd, in het andere geval (artikel 34, § 2) wordt de zetel bij fictie geacht in het ambtsgebied te liggen.

Van determinerend belang voor de afbakening van de respectieve bevoegdheden van de Cultuurraden en de wetgever inzake regeling van het gebruik van de talen ten aanzien van de gewestelijke diensten waarvan de werkkring volledig hetzij in het Nederlandse, hetzij in het Franse taalgebied is gelegen, is de taalregeling van de diverse gemeenten die door het ambtsgebied van die dienst bestreken worden.

De bedoelde gewestelijke diensten zijn onder dat oogpunt in drie groepen te verdelen :

1. de gewestelijke diensten waarvan het ambtsgebied uitsluitend gemeenten zonder speciale taalregeling bestrijkt

2. de gewestelijke diensten waarvan het ambtsgebied uitsluitend gemeenten met speciale taalregeling bestrijkt ;

3. de gewestelijke diensten waarvan het ambtsgebied zowel gemeenten zonderspeciale taalregeling als gemeenten met speciale taalregeling bestrijkt.

Voor de eerste twee soorten geldt een gelijkaardige oplossing als voor de plaatselijke diensten : ten aanzien van de eerste soort is uitsluitend de Cultuurraad bevoegd, ten aanzien van de tweede soort uitsluitend de wetgever.

Voor de derde soort diensten is een bevoegdheidsverdeling tussen de betrokken Cultuurraad en de wetgever onvermijdelijk.

Men mag stellen dat in dit laatste geval aan de nationale wetgever de bevoegdheid is voorbehouden het gebruik van de talen te regelen : 1. voor de diverse betrekkingen tussen een gewestelijke dienst en de particulieren die gevestigd zijn in een gemeente met speciale taalregeling van het ambtsgebied van die dienst ; 2. voor het redigeren van de diverse akten welke op die particulieren betrekking hebben of voor die particulieren bestemd zijn.

Die stelling kan met de volgende argumenten worden gestaafd :

1. in het Nederlandse en in het Franse taalgebied is, inzake regeling van het gebruik van de talen, in beginsel, de betrokken Cultuurraad bevoegd voor het ganse taalgebied ; de uitzonderingen die op dat beginsel te voordele van de wetgever worden gemaakt moeten derhalve restrictief worden geïnterpreteerd ;

2. de gemeenten die krachtens artikel 59bis, $4, tweede lid, aan de bevoegdheid van de Cultuurraden zijn onttrokken, behoren niettemin respectievelijk tot het Nederlandse of tot het Franse taalgebied, wat betekent dat anderstaligen in die gemeenten enkel op een statuut van beschermde minderheid aanspraak kunnen maken ;

3. in de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken (wetten die de grondwetgever van 1970 ongetwijfeld voor ogen had op het ogenblik dat hij door de hier besproken grondwetsbepaling „les droits des minorités linguistiques légalement reconnues" wilde vrijwaren) beperkt de bescherming van de anderstaligen in de gemeenten met speciale taalregeling zich steeds tot het opleggen of toelaten van een andere taal dan die van het gebied voor de betrekkingen met particulieren of voor het redigeren van stukken die op particulieren betrekking hebben of voor particulieren bestemd zijn (zie artikelen 11 tot 14, 24 tot 26 en 28 van de gecoördineerde taalwetten) ; voor alle andere aangelegenhe-

den (binnendienst, betrekkingen met andere diensten, hoofdtaal van het personeel, enzovoort wordt, zonder enige uitzondering, de taal van het gebied opgelegd (zie artikelen 10, 15, 23 en 27 van de gecoördineerde taalwetten).

Men kan derhalve niet anders dan besluiten dat de begrenzing in 's Cultuurraads bevoegdheid vastgesteld in artikel 59bis ten aanzien van de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat, eveneens een begrenzing inhoudt in 's Cultuurraads bevoegdheid ten aanzien van de gewestelijke diensten waarvan de werkkring hetzij uitsluitend gemeenten of groepen van gemeenten met een speciale taalregeling en gemeenten zonder een speciale taalregeling omvat. Een duidelijk onderscheid is evenwel geboden. Voor de eerste groep van gewestelijke diensten heeft de Cultuurraad ter zake van het regelen van het taalgebruik in bestuurszaken geen bevoegdheid. Voor de tweede groep van gewestelijke diensten is de begrenzing in 's Cultuurraads bevoegdheid, als uitzondering, van strikte interpretatie ; in de lijn van de bedoeling van de grondwetgever moet de uitsluiting van bevoegdheid beperkt worden gehouden tot het regelen van het taalgebruik voor de betrekkingen tussen de gewestelijke diensten en de particulieren, bedrijven inbegrepen, die in een gemeente of groep van gemeenten met een speciale taalregeling gevestigd zijn. Omdat de wet geen onderscheid organiseert al naar bedoelde particulier in feite tot de beschermde taalgroep behoort of niet, geldt de uitsluiting van bevoegdheid – zo die vraag enig practisch belang mocht hebben – uiteraard alle inwoners van zodanige gemeenten of groepen van gemeenten.

Een laatste vraag in verband met de territoriale bevoegdheid van de Cultuurraden is dan nog, of zij het verplicht gebruik van een bepaalde taal kunnen opleggen aan particulieren die gevestigd zijn in andere gebieden dan die waarvoor zij krachtens artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de grondwet bevoegd zijn.

Uitgangspunt voor de ontleding van de bevoegdheid van de Cultuurraad met betrekking tot het regelen van het gebruik der talen op het administatieve vlak, was, in hoofdorde, de vaststelling dat, bij de omschrijving van bedoelde bevoegdheid, artikel 59bis van de Grondwet het begrip „handelingen van het openbaar gezag", dat voortkomt in artikel 23 van de Grondwet, heeft vervangen door het meer omvangrijke begrip „bestuurszaken". Dat meer omvangrijke begrip „bestuurszaken". dat meer omvangrijke begrip kan evenwel maar ingeroepen worden voor de gebieden waarvoor de decreten, naar de aard van de aangelegenheid en naar het gebied, kracht van wet kunnen hebben. De verbreding van bevoegdheid heeft geen uitwerking ten aanzien van de domeinen daarbuiten. Toegepast op de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenchap komt dit erop neer dat territoriaal gezien laatstgenoemde wat particulieren betreft geen regels kan stellen noch voor het gebied waarvoor de Cultuurraad voor de Franse Cultuurgemeenschap bevoegd is, noch voor het gebied waarvoor geen overdracht van bevoegdheid naar de Cultuurraden aanwezig is. Voor die gebieden behoudt, ten aanzien van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap, de bij artikel 23 van de Grondwet gewaarborgde vrijheid haar volle kracht. De Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap heeft dienvolgens geen bevoegdheid om taalregelend op te treden voor particulieren, bedrijven inbegrepen, die in bedoelde gebieden gevestigd zijn. Het is trouwens niet denkbaar dat de Cultuurraad aan particulieren welke in die gebieden gevestigd zijn, meer verplichtingen zou kunnen opleggen dan aan overheidsdiensten in die gebieden, voor welke laatste nooit enige aarzeling omtrent uitsluiting van 's Cultuurraads bevoegdheid heeft bestaan. Bij de inrichting van het taalstatuut van de diensten waarvoor de Cultuurraad bevoegd is, zal hij in het belang van een goed bestuur daarmee rekening moeten houden.

Samenvattend besluit de Baad van State ertoe dat in bestuurszaken de Nederlandse Cultuurraad bevoegd is om aan in een gemeente van het Nederlandse taalgebied zonder bijzondere taalregeling gevestigde particulieren, bedrijven inbegrepen, het gebruik van het Nederlands op te leggen :

1. voor hun betrekkingen met de plaatselijke diensten van het Nederlandse taalgebied waarvan de werkkring uitsluitend het ambtsgebied van gemeenten zonder speciale taalregeling betreft ;

2. voor hun betrekkingen met de gewestelijke diensten waarvan de werkkring zich beperkt tot het Nederlandse taalgebied en hetzij uitsluitend, hetzij gedeeltelijk gemeenten zonder speciale taalregeling betreft.

Hieruit volgt dat elk voorstel van decreet aanpassing behoeft.

V. Formele wijziging van de gecoördineerde taalwetten of autonome regeling

De voorstellen Vandezande 1 en Van Elewyck zijn geformuleerd in de vorm van een autonome regeling ; de voorstellen Lindemans en Vandezande II in de vorm van formele wijzigingen en/of aanvullingen van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken.

De eerste werkwijze verdient de voorkeur omdat het niet wenselijk is dat, in een zelfde geheel, normen van verschillende waarde naast elkaar voorkomen ; die methode bemoeilijkt het begrijpen van de juiste draagwijdte van de diverse normen en werkt de miskenning van de onderlinge bevoegdheden in de hand. De invoeging van de in casu voorgenomen regeling in de gecoördineerde taalwetten zou, op zijn minst naar de vorm te oordelen, te toepasselijkheid van diverse andere bepalingen van die wetten, zoals bijvoorbeeld de bepalingen inzake sancties en toezicht, ten aanzien van die nieuwe normen meebrengen, wat mogelijk zelfs niet de bedoeling van de indieners van de voorstellen kan zijn.

Het hoeft geen betoog dat in geval van een autonome formulering de bepalingen van de gecoördineerde taalwetten die de Cultuurraad op de nieuwe regeling wenst toe te passen, door een uitdrukkelijke verwijzing toepasselijk moeten worden verklaard.

VI. Sancties en toezicht

De voorstellen Vandezande 1 en Van Elewyck laten er geen twijfel over bestaan dat zij in essentie de voorschriften van de gecoördineerde taalwetten inzake sancties en toezicht willen overnemen, vermits zij deze, desgevallend met een of andere aanpassing, uitdrukkelij k toepasselijk verklaren.

De voorstellen Lindemans en Vandezande II bereiken blijkbaar hetzelfde resultaat door het feit dat zij de nieuwe regeling formeel in de gecoördineerde taalwetten invoegen, alhoewel hier de vraag zou kunnen gesteld of zulks wel de bedoeling van de indieners is.

Het toepasselijk verklaren van de sancties en toezichtsmaatregelen van de gecoördineerde taalwetten op de nieuwe regelingen die de Cultuurraden ter zake uitvaardigen levert geen moeilijkheid op, althans niet zolang die regelingen zonder meer of met slechts weinig afwij kende modaliteiten toepasselijk worden verklaard. Die regelingen vormen immers de onmisbare aanvulling van de taalwetgeving.

Wel verdient het aanbeveling dat afwijkingen ter zake zoveel mogelijk worden vermeden. De klare en bondige bepalingen van het voorstel Van Elewyck hieromtrent verdienen in dit opzicht de voorkeur, boven de anologe bepalingen van het voorstel Vandezande 1.

VII. Samenloop met andere vooschriften die het gebruik van de talen in hoofde van de particulieren regelen

De aandacht van de decretale wetgever mag nog gevestigd worden op de mogelijke weerslag van het Europees gemeenschapsrecht op de toepassing van de decreten in voorstel. Volgens artikel 84 van de verordening nr. 1408/71 van 14 juni 1971 van de Raad der Europese Gemeenschappen betreffende de toepassing van sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de gemeenschap verplaatsen, zijn de autoriteiten, organen en rechterlijke instanties van de Lid-Staten verplicht om, niettegenstaande enige eventueel afwijkende of tegenstrijdige bepalingen van hun nationale wetgeving, alle verzoekschriften of alle andere documenten betreffende de toepassing van deze verordening en gesteld in een officiële taal van een andere Lid-Staat te aanvaarden, zonder dat ten deze een onderscheid mag worden gemaakt naar de nationaliteit of de woonplaats van de betrokkenen (zie arrest Maris van 6 december 1977, hof van Justitie EG – Jurisprudentie 1977, blz. 2335).

Hoewel de aangehaalde bepaling de bevoegdheid van de Cultuurraad om voorzieningen te treffen als bedoeld in artikel 59bis, § 3 van de Grondwet onverkort laat, zal, in geen geval

van samenloop tussen nationaal recht en Europees gemeenschapsrecht, dit laatste voorrang hebben.

De kamer was samengesteld uit :

de heren : Ch. SMOLDERS, ***kamervoorzitter,***
H. COREMANS, A. VANDER STICHELE, ***staatsraden,***
J. DE MEYER, F. DE KEMPENEER, ***bijzitters van de afdeling wetgeving***
E. VAN VYVE, *afdelingsgriffier.*

Het verslag werd uitgebracht door de heer J. NIMMEGEERS, ***eerste auditeur.***

De Griffier,
E.VANVYVE

De Voorzitter,
Ch. SMOLDERS

BIJLAGE II

KONINKRIJK BELGIE

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE (*)

De Raad van State, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 26e februari 1980 door de Voorzitter van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap verzocht hem van advies te dienen over amendementen op een voorstel van decreet „tot wijziging van artikel 12 van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruikvan de talen in bestuurszaken", heeft de 2e april 1980 het volgend advies gegeven :

A. Algemene opmerkingen

1. Door de Voorzitter van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap is om advies gevraagd over de amendementen die door de heer Lindemans zijn ingediend (Gedr. St., Ned. Cult., B.Z. 1979, nr. 3 1/2) op het voorstel van decreet tot wijziging van artikel 12 van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken dat hij op 16 februari 1978 indiende (Gedr. St., Ned. Cult. 1977-1978, nr. 86/1), en waarover de Raad van State, afdeling wetgeving, op 9 juni 1978 op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken adviseerde onder nr. L. 13.072 – 13.074.

Het advies dat hierna volgt moet gelezen worden in samenhang met het advies van 9 juni 1978 waarin overigens wordt uitgeweid over rechtsvragen die ook met de thans voorgelegde amendementen worden gesteld. Het zou dan ook geraden zijn beide adviezen tegelijk in de vorm van een parlementair stuk openbaar te maken.

II. Het voorstel Lindemans, dat ingediend werd naar aanleiding van moeilijkheden die te Vilvoorde waren gerezen, strekte ertoe – zoals ook de voorstellen van decreet die destijds door de heer R. Vandezande (Gedr. St., ned. Cult., 1977-1978, nr. 82) en door de heer J. Van Elewyck (Gedr. St., Ned. Cult., 1977-1978, nr. 91) werden ingediend – door aangepaste maatregelen voor de „diensten" van het Nederlandse taalgebied in de zin van de bestuurstaalwet zoveel mogelijk de verplichting uit te schakelen om stukken te behandelen die niet in het Nederlands zijn gesteld.

In zijn oorspronkelijke versie trachtte het voorstel het beoogde doel te bereiken door een formele wijziging van artikel 12 van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken.

Bedoeld artikel 12 legt aan de plaatselijke diensten van het Nederlandse, het Franse en het Duitse taalgebied de verplichting op om in hun betrekkingen met particulieren uitsluitend de taal van het gebied te gebruiken (eerste lid, eerste zinsnede), onverminderd nochtans de verplichting om te antwoorden in de door de particulier gebruikte taal wanneer deze zich in een taalgrensgemeente in het Nederlands of in het Frans tot een plaatselijke dienst wendt (derde lid) of wanneer deze zich in een gemeente van het Malmedyse of in het Duitse taalgebied in het Frans of in het Duits tot een plaatselijke dienst wendt (tweede lid) en onverminderd ook de mogelijkheid om aan particulieren die gevestigd zijn in een ander taalgebied te antwoorden in de taal waarvan de betrokkene zich heeft bediend (eerste lid, tweede zinsnede).

De oorspronkelijke versie van het voorstel Lindemans behoudt de principiële verplichting om de taal van het gebied te gebruiken, maar schaft impliciet de mogelijkheid af om aan particulieren van het andere taalgebied te antwoorden in aan andere taal dan het Nederlands. Bovendien voert het voor brieven die en een andere taal gesteld zijn een systeem van vertaling in (de gouverneur van de provincie binnen welke de dienst is gevestigd wordt met de vertaling belast, de vertaling heeft de waarde van een gelijkluidend afschrift) en schorst het alle termijnen tussen de datum van ontvangst van de brief en de datum van ontvangst van de vertaling. Het is geredigeerd in de vorm van een schrapping van het Nederlandse taalgebied in het eerst lid van artikel **12** van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken en van de invoeging van een nieuw lid tussen het eerste en het tweede lid van genoemd artikel. Verder in dit advies zal nog worden opgemerkt dat ook in artikel 33, § 1, van de gecoördineerde wetten een gelijkaardige wijziging wordt aangebracht.

(*) L. 13.559/1

III De thans voorgelegde amendementen, die neerkomen op een volledige vervanging van de aanvankelijk voorgestelde tekst, kenmerken zich hierdoor :

1. het toepassingsgebied ten aanzien van de diensten wordt een een dubbele zin aangepast doordat, enerzijds, de regeling slechts zou gelden voor de plaatselijke diensten waarvan het ambtsgebied gelegen is in een gemeenten zonder speciale taalregeling en, anderzijds, de regeling ook zou gelden voor sommige gewestelijke diensten waarvan het ambtsgebied geheel of gedeeltelijk in gemeenten zonder speciale taalregeling gelegen is ;

2. er zou niet alleen aan de bedoelde diensten de absolute verplichting worden opgelegd om zich in hun betrekkingen met particulieren uitsluitend van het Nederlands te bedienen, maar bovendien zou aan de mededelingen, akten en bescheiden uitgaande van particulieren elk rechtsgevolg in die diensten worden ontzegd wanneer zij niet in het Nederlands zijn gesteld, en zulks ongeacht de woonplaats van de betrokken particulier ;

3. de akten en bescheiden die krachtens voorschriften van intern of vreemd recht in een andere taal dan het Nederlands moet worden gesteld zouden wel rechtsgevolgen in de bedoelde diensten hebben, tenzij de betrokken dienst zou beslissen dat zij met een eensluidend verklaarde Nederlandse vertaling moeten worden ingediend, in welk geval die vertaling zou moeten worden bezorgd hetzij door de gouverneur van de provincie waar de dienst is gevestigd, hetzij door een diplomatieke of consulaire vertegenwoordiger van het land waar de akte of het bescheid werd geredigeerd ;

4. het toepassingsgebied van de sancties en toezichtsmaatregelen van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken zou uitdrukkelijk tot die nieuwe regelingen worden uitgebreid ;

5. de regeling wordt autonoom geformuleerd, en dus niet meer onder de vorm van een wijziging van de genoemde gecoördineerde wetten.

IV. Volgens de verantwoording is ernaar gestreefd het toepassingsgbied van het geamendeerde voorstel, voor zover het gaat om de plaatselijke en gewestelijke diensten waarop het van toepassing is, in overeenstemming te brengen met de opmerkingen die de Baad van State dienaangaande in zijn advies van 9 juni 1978 over de oorspronkelijke tekst van het voorstel heeft gemaakt.

De verplichting om in hun betrekkingen met particulieren uitsluitend het Nederlands te gebruiken wordt aan de bedoelde diensten opgelegd zonder dat daarbij enig onderscheid wordt gemaakt in functie van de woonplaats of zetel van de betrokken particulier.

De amendementen leggen bovendien ook aan de particulieren verplichtingen op wanneer deze met die diensten in betrekking komen. De mededelingen, akten en bescheiden welke particulieren aan die diensten bezorgen zullen er, volgens de tekst van de amendementen, in beginsel „zonder rechtsgevolg" blijven indien zij iet in het Nederlands zijn gesteld. Zulks is echter alleen maar een andere manier van zeggen dat de particulieren in feite verplicht zijn die mededelingen, akten en bescheiden in het Nederlands tot die diensten te richten. En wanneer de amendementen aan de bedoelde diensten het recht geven om te eisen dat akten en bescheiden die krachtens in België of in het buitenland geldende regelen in een andere taal moeten worden gesteld samen met een eensluidend verklaarde Nederlandse vertaling worden ingediend, komt zulks erop neer aan de betrokken particulieren de verplichting op te leggen vooraf de vertaling van die stukken te vragen aan de overheden welke door de amendementen met het bezorgen van die vertalingen worden belast.

Ook de voor de particulieren geldende verplichtingen worden opgelegd ongeacht de woonplaats of zetel van de betrokkene, zoals ditmaal uitdrukkelijk in de verantwoording van het desbetreffend amendement wordt gezegd (zie verantwoording van het nieuwe artikel 3).

V. Er mag in herinnering worden gebracht dat omtrent de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad de Baad van State in meer genoemd advies van 9 juni 1978 ertoe concludeerde dat de Nederlandse Cultuurraad bevoegd is om aan in een gemeente van het Nederlandse taalgebied 'zonder bijzondere taalregeling gevestigde particulieren, bedrijven inbegrepen, het gebruik van het Nederlands op te leggen :

1. voor hun betrekkingen met de plaatselijke diensten van het Nederlandse taalgebied waarvan de werkkring uitsluitend het ambtsgebied van gemeenten zonder speciale taalregeling betreft ;

2. voor hun betrekkingen met de gewestelijke diensten waarvan de werkkring zich be-

perkt tot het Nederlandse taalgebied en hetzij uisluitend, hetzij gedeeltelijk gemeenten zonder speciale taalregeling betreft.

Ten aanzien van de bestuursdiensten doet dat besluit ervan blijken dat de Nederlandse Cultuurraad taalregelende bevoegdheid heeft voor de plaatselijke diensten van het Nederlandse taalgebied waarvan de werkkring uitsluitend het ambtsgebied van gemeenten zonder speciale taalregeling betreft en voor de gewestelijke diensten waarvan de werkkring zich beperkt tot het Nederlandse taalgebied zonder speciale taalregeling betreft.

Ten aanzien van de particulieren doet het besluit ervan blijken dat de Nederlandse cultuurraad het verplicht gebruikvan een taal in hun betrekkingen met het bestuur kan opleggen, met die belangrijke restrictie evenwel dat het slechts kan gaan om particulieren die in een bepaald geografisch gebied gevestigd zijn. Uit de het verwijzingsarrest van 11 juni 1979 van het Hof van Cassatie in de zaak VANDENPLAS tegen PVBA BARTHOLOME-LOVINFOSSE is inmiddels gebleken dat, naar het oordeel van het Hof van Cassatie, met een plaats van vestiging mag worden gelijkgesteld de plaats waar bepaalde handelingen worden verricht.

Zoals in het advies van 9 juni 1978 is uiteengezet, volgt de bovenvermelde beperking rechtstreeks uit het bepaalde in artikel 59bis, § 4, van de Grondwet. Zij zet zich uiteraard door in de op het territorialiteitsbeginsel steunende coërcitieve bepalingen van de taalwetgeving. Aldus mist de Nederlandse Cultuurraad met name de bevoegdheid om taalregelend op te treden ten aanzien van personen die gevestigd zijn, hetzij buiten het Nederlandse taalgebied, hetzij binnen het Nederlandse taalgebied doch in gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat.

VI. Een taalregeling ais met het voorstel van decreet en de amendementen nagestreefd, kan slechts volkomen sluiten wanneer de regel die de Cultuurraad aan de plaatselijke en gewestelijke bestuursdiensten in het Nederlandse taalgebied oplegt, een overeenstemmende verplichting inhoudt voor wie zich tot die bestuursdiensten wendt. Welnu, in de uitoefening van de hem toegekende taalregelende bevoegdheid kan de Cultuurraad niet voorbijgaan aan de in § 4 van artikel 59bis van de Grondwet vastgelegde begrenzing van de wetskracht van decreten. Waaruit volgt dat bij het formuleren van verplichtingen geen abstractie kan gemaakt worden van de plaats waar de privaatrechterlijke of publiekrechterlijke persoon die op een plaatselijke of gewestelijke bestuursdienst in het Nederlandse taalgebied een beroep doet, gevestigd is of voor het verrichten van bedoelde handeling geacht kan worden gevestigd te zijn. Zo de Cultuuurraad een volkomen taalhomogeniteit in bestuurzaken in het Nederlandse taalgebied wenst te bereiken, staat hem derhalve in rechte blijkbaar geen andere mogelijkheid dan te voorzien in een verplicht mechanisme van vertaling, ten gerieve zowel van de persoon die zich tot een plaatselijke of gewestelijke bestuursdienst in het Nederlandse taalgebied wil wenden als van die bestuurdiensten zelf.

B. Bijzondere opmerkingen

Opschrift

Ook na de amendering, beantwoordt het opschrift niet volkomen aan de inhoud van het voorstel.

Zoals boven reeds is uiteengezet beperkt het voorstel zich niet tot een wijziging – of aanvulling – van het bepaalde in artikel 12 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken. Vermits het ook aan gewestelijke diensten de mogelijkheid ontneemt zich in hun briefwisseling met particulieren die in een ander taalgebied gevestigd zijn van de taal van de betrokkene te bedienen, is het tegelijk een wijziging – of aanvulling – van het bepaalde in artikel 33, § 1, derde lid, van de gecoördineerde wetten.

Voorgesteld wordt dan het opschrift te redigeren als volgt :

„Voorstel van decreet tot wijziging van de artikelen 12 en 33 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, wat betreft het gebruik van de talen in de betrekkingen tussen de bestuursdiensten van het Nederlandse taalgebied en de particulieren”.

Nieuw artikel 1

Het amendement bepaalt ten aanzien van welke diensten het decreet van toepassing zal zijn.

Zo de Nederlandse Cultuurraad ten aanzien van die diensten principieel bevoegd is om het gebruik van de talen te regelen, dan is hij dat niet, zoals in het advies van 9 juni 1978 en in de algemene opmerkingen van dit advies is opgemerkt, wat betreft de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat", met andere woorden wat betreft de gemeenten met een speciale taalregeling.

Een gevolg daarvan is, dat de Nederlandse Cultuurraad niet bevoegd is om het gebruik van de talen te regelen voor de betrekkingen tussen de gewestelijke diensten die in het amendement sub 2 worden vermeld, voor zover het gaat om de betrekkingen tussen die diensten en particulieren van hun ambtsgebied die gevestigd zijn in een gemeente met een speciale taalregeling.

Die verduidelijking kan in de bepaling van het toepassingsgebied van het decreet worden ogenomen.

Voor het overige schrijve men onder 1 „... van het Nederlandse taalgebied . .."

Nieuw artikel 2

Het amendement legt aan de diensten bedoeld in artikel 1 de verplichting op om, in hun betrekkingen met particulieren, uitsluitend het Nederlands te gebruiken.

Daar de terminologie van artikel 2 blijkbaar ontleend werd aan artikel 12 van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen en dat artikel blijkens de verantwoording ervan ook alleen maar een beperkt wijziging van de gecoördineerde wetten beoogt (namelijk de afschaffing van de faculteit om aan particulieren van een ander taalgebied te antwoorden in de taal waarvan zij zich hebben bediend), moet ook worden verondersteld, dat alleen de betrekkingen in 't algemeen worden bedoeld met uitsluiting van de bijzondere gevallen waarvoor de gecoördineerde wetten uitdrukkelijk regelingen bevatten, zoals het redigeren van akten van de burgerlijke stand, het redigeren van aan particulieren uit te reiken getuigschriften, verklaringen, machtigingen en vergunningen.

Daar de indiener van het voorstel met artikel 2, enerzijds, blijkbaar niet wil afwijken van de andere bepalingen van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken die handelingen van de diensten in verband met particulieren tot voorwerp hebben, en anderzijds, door die bepaling aan die diensten de mogelijkheid wil ontnemen om nog aan particulieren uit een ander taalgebied te antwoorden in een andere taal dan het Nederlands, zou het voorstel best worden aangevuld met een artikel dat die bepalingen zou opheffen voor de diensten waarvoor de Nederlandse Cultuurraad bevoegd is.

Die bepaling zou als volgt kunnen luiden :

„Artikel .....

De artikelen 12, eerste lid, en 33, § 1, derde lid, van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken worden opgeheven in zover zij betrekking hebben op de diensten van het Nederlandse taalgebied waarop dit decreet van toepassing is".

Nieuw artikel 3.

Het amendement wil zoveel vermijden dat de diensten waarop het voorstel toepasselijk is nog zouden te maken hebben met van particulieren afkomstige stukken die niet in het Nederlands zijn gesteld.

Het tracht dat doel te bereiken door in beginsel te bepalen dat „de mededelingen, akten en bescheiden uitgaande van particulieren" zonder rechtsgevolgen blijven indien zij niet in het Nederlands zijn gesteld.

Men zal bemerken dat de termen „mededelingen en akten" ontleend zijn aan de gecoördineerde wetten op het gebruik van talen in bestuurszaken waar zij evenwel aangewend

zijn om te wijzen op stukken die van het bestuur uitgaan. De toevoeging van de term „bescheiden" wijst erop dat het toepassingsgebied van de bepaling van het nieuwe artikel 3 ruimer zal zijn het toepassingsgebied van de bepalingen uit de gecoördineerde wetten waaraan de termen „mededelingen en akten" zijn ontleend.

Om elke verwarring te voorkomen zouden in het eerste lid van het nieuwe artikel 3 de woorden „mededelingen, akten en bescheiden uitgaande van particulieren" beter vervangen worden door de woorden „stukken uitgaande van of voorgelegd door particulieren". Ook het tweede lid zou dan dien overeenkomstig moeten worden aangepast.

Op de algemene regel wordt wel een uitzondering gemaakt voor de akten en bescheiden waarvan het origineel in een ander taal moet worden gesteld krachtens in het Rijk of in het buitenland geldende regelen, alsmede voor de eensluidende afschriften van dergelijke akten en bescheiden. Doch voor die akten en bescheiden zouden de betrokken diensten kunnen bevelen dat zij met een eensluidend verklarende Nederlandse vertaling moeten worden ingediend. Die vertaling zou dan moeten worden bezorgd hetzij door de gouverneur van de provincie waar de dienst is gevestigd, hetzij door een diplomatieke of consulaire vertegenwoordiger van het land waar de akte of het bescheid werd geredigeerd.

Uitgangspunt voor heel deze problematiek lijkt het onderscheid tussen stukken waarvoor de Nederlandse Cultuurraad wel het gebruik van een bepaalde taal kan opleggen en stukken waarvoor hij dat niet kan.

Onder de tweede categorie vallen de stukken die krachtens een hogere rechtsnorm (bijvoorbeeld een EEG-norm of een internationaal verdrag) in een andere taal dan het Nederlands moeten of mogen worden gesteld (*), de stukken geredigeerd door een overheid waarvoor de Nederlandse Cultuurraad het gebruik van de talen niet kan regelen (bv. akten van de burgerlijke stand verleden in een ander taalgebied of in het buitenland) en ten slotte ook nog de stukken die hetzij door een particulier, hetzij door een overheid, worden opgemaakt in een aangelegenheid die ratione materiae aan de bevoegdheid van de Cultuurraden ontsnapt en waarvoor het taalgebruik onverbrekelijk met de inhoud verbonden is (bijvoorbeeld het redigeren en registreren van een civielrechtelijke overeenkomst of akte waarbij alleen particulieren betrokken zijn).

De Nederlandse Cultuurraad mist bevoegdheid om de rechtsgevolgen van die tweede categorie van stukken door enige maatregel geheel of ten dele afhankelijk te maken van enige aan de betrokken particulieren opgelegde bij komende verplichting.

Wat betreft de eerste categorie van stukken, nl. diegene waarvoor de Cultuurraad wel het gebruik van een bepaalde taal kan opleggen, ziet men niet in waarom inzake de rechtsgevolgen van die stukken enig onderscheid zou worden gemaakt naar gelang van de diensten. De toevoeging «In de in artikel 1 bedoelde diensten» lijkt dan ook beter te worden geschrapt.

Het kan in elk geval niet met artikel 23 van de Grondwet overeen te brengen zijn, dat de Nederlandse Cultuurraad het aan administratieve diensten overlaat de rechtsgevolgen van een door een particulier in te dienen stuk al dan niet afhankelijk te stellen van de bijvoeging van een Nederlandse vertaling. Luidens genoemde Grondwetsbepaling kan het gebruik vn de talen immers niet anders worden geregeld dan bij de wet -term waaronder sedert de invoeging van artikel 59bis in de Grondwet «wet of decreet» moeten worden verstaan-, wat betekent dat de wetgever en de Cultuurraden, elk binnen de grenzen van zijn bevoegdheid, zelf op een exhaustieve wijze de regels moeten bepalen die zij ter zake nodig achten.

Wel mogelijk is dat de Nederlandse Cultuurraad, ter vrijwaring van het Nederlandstalig karakter van de diensten waarvoor hij het gebruik van de talen kan regelen, voor de stukken in verband waarmee hij aan de particulieren geen bij komende taalverplichtingen kan opleggen, aan de betrokken diensten de verplichting zou opleggen om zich door een andere dienst of overheid een vertaling te laten bezorgen, voor zover de rechten van de betrokken particulier daardoor in niets zouden worden aangetast.

(*) Hof van justitie Europese gemeenschappen, arrest van 6 december 1977 in de zaak Maris t/RWP. Op een prejudiciële vraag besliste het Hof :
Artikel 84, lid 4, van verordening nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van sociale zekerheidsregelingen op loontrekkende en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, legt de autoriteiten, organen en rechterlijke instanties van de Lid-Staten de verplichting op om, niettegenstaande enige eventueel afwijkende of tegenstrijdige bepaling van hun nationale wetgeving, alle verzoekschriften of alle andere documenten betreffende de toepassing van deze verordening en gesteld in een officiële taal van een andere Lid-Staat te aanvaarden, zonder dat ten deze een onderscheid mag worden gemaakt naar de nationaliteit of de woonplaats van de betrokkenen".

Het moet dan echter gaan om een dienst of een overheid waaraan de Nederlande Cultuurraad een dergelijke taak kan opdragen.

Dat is niet het geval voor de diplomatiek en consuleire vertegenwoordigers van vreemde landen (artikel 3, derde lid), vermits deze in geen opzicht onder het gezag van de Belgische overheid staan.

Omtrent de bevoegdheid van de Nederlandse Cultuurraad ten aanzien van de provinciegouverneurs moet eveneens voorbehoud worden gemaakt.

Binnen de grenzen van hun territoriale bevoegdheid kunnen de Cultuurraden gewis het gebruik van de talen regelen voor de door de provinciegouverneurs te verrichten handelingen. Hun de verplichting opdragen om bepaalde stukken te vertalen is evenwel duidelijk iets anders, ook al zijn zij door de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken reeds met een bepaalde vertalingstaak belast.

De provinciegouverneur is tegelijk vertegenwoordiger van de regering bij de provinciale overheid en orgaan van het provinciaal bestuur. In die laatste hoedanigheid maakt hij deel uit van een ondergeschikt bestuur. Bij herhaling heeft de Raad van State reeds doen opmerken dat de Cultuurraden zolang hun daartoe door de nationale wetgever geen machtiging is verleend, geen bevoegdheid hebben om aan ondergeschikte besturen taken met financiële gevolgen op te dragen. Precies om aan die bezwaren tegemoet te komen, is in het ontwerp van gewone gewest en gemeenschapswet een bepaling opgenomen waarin uitdrukkelijk is gesteld dat de Cultuurraden binnen de grenzen van hun bevoegdheid taken aan ondergeschikte besturen kunnen opdragen (Gedr. St., Senaat, B.Z. 1979, nr. 260/2, artikel 2). Tot die bepaling wet is geworden, blijven de door de Raad van State uitgebrachte bezwaren hun gelding behouden.

Een oplossing zou zijn dat de Cultuurraad de oprichting van een of meer speciaal met een vertaaltaak belaste diensten zou bevelen.

In verband met het eventueel opleggen van de verplichting om stukken te laten vertalen, moet ook nog worden opgemerkt dat, enerzijds, in zeer veel gevallen bestaande voorschriften reeds een oplossing bieden en, anderzijds, in bepaalde uitzonderlijke gevallen het zeer moeilijk zal zijn zich een vertaling te verschaffen (bijvoorbeeld vertalingen uit talen die in ons land zeer weinig of niet gekend zijn).

Wel is het aangewezen de aandacht op het bestaan van die overeenkomsten te vestigen, alsmede op de juridische weerslag ervan. Het gaat hier immers om overeenkomsten die het land binden en die overigens volledig aan de bevoegdheid van de Culttuurraden ontsnappen. De diensten van de Ministeries van Buitenlandse Zaken en van Justitie zouden op dat punt dienstig kunnen worden geraadpleegd.

Ten slotte moet nog worden herhaald dat de Cultuurraden in geen geval bevoegd zijn om verplichtingen op te leggen aan particulieren die niet gevestigd zijn binnen het gebied waarvoor zij krachtens artikel 59bis, $4, van de Grondwet bevoegd zijn. Het toepassingsgebied van artikel 3, in zover het aan particulieren verplichtingen oplegt, moet dan beperkt worden gehouden tot de particulieren die gevestigd zijn in een gemeente zonder speciale taalregeling van het Nederlandse taalgebied.

Nieuw artikel 4

Het artikel ware precieser gesteld als volgt :

„Artikel 4

De sancties en het toezicht bedoeld in de hoofdstukken VII en VIII van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken zijn van toepassing op de bij dit decreet bepaalde regeling".

De kamer was samengesteld uit :

de heren : A. MAST, *eerste voonitter,*

H. COREMANS, A. VANDER STICHELE, *staatsraden,*

S. FREDERICQ, F. DE KEMPENEER, *bijzitters van de afdeling wetgeving,*

mevrouw : M. BENARD, *griffier.*

Het verslag werd uitgebracht door de H. J. NIMMEGEERS, ***eerste auditeur.***

De Griffier,
M. BENARD

De Voonitter,
A. MAST